

دوه چی / بخش اول

کوی شتریان که آنرا در تبریز و سایر مناطق آذربایجان بنام دوه چی میشناسند از محلات مهم تبریز است که به لحاظ وسعت، قدمت و تاریخ مشهور است.

کوی شتریان که آنرا در تبریز و سایر مناطق آذربایجان بنام دوه چی میشناسند از محلات مهم تبریز است که به لحاظ وسعت، قدمت و تاریخ مشهور است.

این کوی از شمال به کوههای سرخ عینالی، از جنوب به مهرانرود (میدان چایی)، از مشرق به محله سرخاب و از مغرب به محله امیر خیز محدود است که وسعت بسیار داشته است. خیابان شمس تبریزی این محله را به دو قسمت شمالی و جنوبی تقسیم کرده است. امروزه اهالی تبریز دوه چی را با خیابان شمس می شناسند. از لحاظ تاریخی این کوی به دلیل اجتماع مخالفین مشروطه و طرفداران محمد علیشاه قاجار اهمیت فوق العاده ای دارد. نام این محله به دلیل رونق شترانی در این محل و وجود کاروانسراهای متعدد در اطراف این محل مانند کاهفروشان، سرای کشمش چیلر، میدان صاحبالامر و حمل بار از اطراف به تبریز و توسط ساریبانان شتر به نام شتریان و به ترکی بنام دوه چی معروفیت یافته است.

این محله در قدیم پرجمعیت بوده و ساکنان آن ثروتمند بودند.

میادین و محلات معروف کوی دوه چی:

- دروازه دوه چی در ابتدای بازارچه دوه چی فعلی تقریباً مقابل مسجد آقا سید علی آقا قرار گرفته بود.

- شاید بزرگترین دروازه از میان هشت دروازه دیگر با روی نجفقلی خان بود. در بیرون هریک از دروازه ها یک حمام و یک کاروانسرا ساخته شده بود و در مجموع دیوار حصار و دروازه و حمام و کاروانسرا بیرون دروازه بعنوان عناصر دروازه ای شناخته می شوند. در امتداد گذر دروازه ها بازارچه هایی بوجود آمدند که امروزه اثری از حمام و کاروانسراهای دروازه دوه چی به جای نمانده است.

- میدان کاه فروشان یا سامان میدانی از معروفترین اماکن کوی شتریان است. این میدان در جنوب محله شتریان نزدیک مهرانرود واقع است که از شرق به خیابان دارایی (شهید مدنی)، از غرب به خیابان ملل متحد (فلسطین) محدود می شود. این میدان محل تجمع روستاییان شمال و غرب تبریز بوده است که محصولات کشاورزی خود از جمله کاه را در این میدان به فروش می رساندند. هم اکنون نیز تقریباً بدنه قدیمی این بازار سنتی حفظ شده است ولی نوع مشاغل تا حدودی تغییر یافته است. تا قبل از رواج خودرو و وسایط نقلیه عمومی این میدان شاهد هزاران نفر از روستاییانی بود که با اسب و قاطر و الاغ محصولات زراعی و روستایی خود را جهت فروش در این میدان عرضه می کردند. جهت اسکان روستاییان و نگهداری چهاپایان آنها، دهها کاروانسرا در این میدان ساخته شده بود. در حال حاضر به استثنای چند کاروانسرای خاص همگی از بین رفته و یا تبدیل به انبارهای چوب فروشان محل شده اند. در این میدان دو مسجد وجود دارد: 1- مسجد دباغ خانه که بانی آن دباغ چی های میدان بودند. 2- مسجد ایریلولر که اهالی روستای ابری مقیمین میدان بانی ساخت آن بودند. همچنین خانه های حاج مطلب، حاج علی اکبر، رسید حسن یزدی، میر ابولفضل، حاج کریم و خانه قدیم حجت الاسلام در این میدان قرار داشته اند.

- کوچه اسلامی که بیشترین شهرت آن از زمان انقلاب مشروطیت است محل تشکیل انجمن اسلامی بوده است این انجمن به منظور مقابله با رشد اندیشه های مشروطه خواهی توسط روحانیونی چون میر هاشم دوه چی تشکیل شد. در ابتدای این کوچه مسجد بزرگ و زیبایی بنام مسجد شکلی وجود داشت که ساختمان اصلی آن به جهت بازسازی کلا تخریب شده است.

- چهار بندان چهار دربندی طولانی است که در نقطه ای بصورت چهار راه به هم برخورد می کنند و امروزه نیز به این نام مشهور است. یک طرف آن به سمت حمام گرماب سابق، طرف روبروی آن به سمت مسجد شکلی، دو طرف دیگر که در نقشه دارالسلطنه تبریز کوچه میر تقی صراف نامگذاری شده است یکی به سمت مسجد حسینی و دیگری به سمت مسجد حاج آقا بابا می رود.

- از دیگر کوچه های این محله که هر یک بنام خانواده ای ثروتمند و مشهور ساکن آن نامگذاری شده است میتوان به کوچه های حریری، شالچیلار، کاشی لر و لک لر اشاره کرد.

- مجموعه بازار شتریان

بازارچه مسقف آجری شتریان پل ارتباطی محله شتریان و بازار بزرگ می باشد و این بنا در شمال مهرانرود نزدیک بازار مسگران تبریز قرار دارد و توسط مهرانرود از بازار تبریز جدا شده است. بازارچه دارای دو ورودی از طرف میدان کاه فروشان می باشد و دروازه شتریان در ابتدای یکی از این ورودیها قرار داشته است. مدرسه نصریه از عمارتهای دوران پادشاهی اوزون حسن آق قویونلوها به همراه مسجد حسن پادشاه در وسط میدان صاحبالامر از دیگر آثار بجا مانده از گذشتگان تبریز است.

- میدان صاحب آباد (صاحبالامر فعلی) در ساحل شمالی مهرانرود و در موضعی که هم اکنون به میدان صاحب الامر معروف است باغ بزرگ و زیبایی وجود داشت. احداث این باغ به خواجه شمس الدین محمد جوینی نسبت داده می شود که در اواخر عهد هلاکو وزیر اعظم و صاحب اختیار ممالک ایران و روم بوده است. بعدها پادشاه سلسله آق قویونلوها سلطان حسن بایندی در همین باغ اقامت گزید و آنرا توسعه داد. بعدها پسر وی سلطان یعقوب عمارت معروف هشت بهشت را بنا نهاد.

در قسمت دوم اینیه تاریخی، مشاهیر و وقایع مهم تاریخی این کوی ارائه خواهد شد.